

Komitet pravnika
za
ljudska prava

YUCOM

Adresa:
Svetogorska 17
11000 Beograd

Telefon:
+381-11-3344425
Fax:
+381-11-3344235

e-mail:
yucomoffice@gmail.com

web:
www.yucom.org.yu

MEDIJI I "PRITISCI"

U intervjuu koji je predsednica *Nezavisnog udruženja novinara Srbije*, Nadežda Gaće, 08.aprila 2008. godine dala Danici Vučenić u radio i tv emisiji *B92 „Kažiprst“*, dato je nekoliko olakih i neprofesionalnih kvalifikacija od strane predsednice NUNS koje su, pre svega, netačne sa stanovišta pozitivnih propisa i u dobroj meri neetične sa stanovišta novinarske organizacije koja slovi za nezavisnu i profesionalnu.

Odgovarajući na pitanje novinarkе Danice Vučenić da li se pismo predsednika Republike Borisa Tadića povodom slučaja zaostavštine Nenada Bogdanovića, upućenog glavnoj i odgovornoj urednici *Politike* Ljiljani Smajlović, kao i protest članova LDP ispred prostorija dnevnika *Press* mogu smatrati pritiskom na medije, predsednica NUNS se bez dileme opredelila za stav da pismo Predsednika države nikako ne predstavlja pritisak, dok se za protest LDP odlučila da predstavlja, s obrazloženjem da su predstavnici LDP umesto protesta mogli jednostavno da pitaju ko je stvarno vlasnik *Press*-a.

Treba naglasiti da protest predstavlja legitimno sredstvo izražavanja nezadovoljstva, s tim što protest ne predstavlja nasilje i podrazumeva određen vrednosni kontekst koji ima za cilj da ispravi ili ukaže na određenu negativnu pojavu. Pri tome je bitno ko i na koji način koristi protest. Ukoliko to čini neko s pozicije autoriteta vlasti koristeći i represivne mehanizme kojima država raspolaže, to svakako ne predstavlja legitiman i legalan pritisak, već ograničavanje slobode informisanja. U tom smislu član 2. *Zakona o javnom informisanju* je sasvim jasan: „Javno informisanje je slobodno, ali u interesu javnosti i ne podleže cenzuri. Niko ne sme, ni na posredan način, da ograničava slobodu javnog informisanja, naročito zloupotrebom državnih ili privatnih ovlašćenja, zloupotrebom prava, uticaja ili kontrole nad sredstvima za štampanje i distribuciju javnih glasila ... kao ni bilo kojim drugim načinom podesnim da ograniči slobodan protok ideja, informacija i mišljenja. Niko ne sme da vrši bilo kakav fizički ili drugi pritisak na javno glasilo i njegovo osoblje, kao ni uticaj podesan da ih omete u obavljanju posla“.

Polazeći od sasvim eksplicitnih odredaba *Zakona o javnom informisanju*, jasno je da ni predsednik Republike, ni članovi LDP nisu izvršili pritisak na slobodu izražavanja. Predsednik nije, jer i on ima pravo da postavi pitanje i traži odgovore zbog informacije koja se pokazala kao netačna, podmetnuta i opasna i jer to nije uradio zloupotrebom ovlašćenja s ciljem da ograniči protok ideja, informacija i mišljenja. Možemo samo da

negodujemo zašto na sličan način Predsednik nije postupio kada su pojedini mediji plasirali čitav niz podmetnutih i opasnih dezinformacija oko ubistva premijera Đinđića.

Ipak, ostaje otvoreno pitanje koji su motivi opredelili predsednicu NUNS da da zeleno svetlo Predsedniku, ali da protest aktivista LDP označi kao pritisak na slobodu medija. Iskreno se nadamo da je nije zaveo ni autoritet Predsednika, ali ni njeno lično političko opredeljenje. Jer, kod LDP stvari su mnogo jednostavnije nego kod nekoga ko bi mogao i da nastupi s pozicije autoriteta vlasti, kao što je predsednik države. List *Press* je redovno obajavljivao i objavljuje tekstove koji su deo orkestrirane harange protiv LDP i njenog predsednika, Čedomira Jovanovića. Gomila podmentnutih laži, govor mržnje i uličarski prostakluci predstavljaju najredovniji način shvatanja slobode izražavanja u ovom glasilu koji svoju reputaciju gradi na podmetanjima, anonimnim izvorima, anonimnim tekstovima i potpisanim pogromaskim prostačkim kolumnama. U takvoj situaciji, bez obzira, pa i uprkos zakonskim obavezama, jedan od najblažih oblika protesta je da se problematizuje ko je stvarni vlasnik *Press*-a. Da ponovo podsetimo predsednicu NUNS da na osnovu člana 26. *Zakona o javnom informisanju* postoji obaveza objavljivanja impresuma koji predstavlja skup osnovnih podataka o javnom glasilu, koji po članu 27. istog Zakona mora obavezno da sadrži i firmu i sedište osnivača. Neposojanje ovih podataka povlači za sobom i određene sankcije. Kod takvog stanja stvari, odnosno netransparentnosti kapitala koji stoji iza dnevnog lista *Press*, sasvim je nejasno na koga je i kako LDP izvršila pritisak, kad je zahtevao da se obelodani ko stoji iza tog lista. Kako je to predsednica NUNS zamislila da se vrši pritisak na medije i slobodu izražavanja kad se nose transparentni sa mogućim vlasnicima lista koji iznosi falsifikovane podatke? Da li predsednica NUNS smatra da se prozivanjem Dragana Đilasa i Milke Forcan ugrožava sloboda informisanja, ili staje u zaštitu listova koji ne poštuju ni najelementarniju zakonsku obavezu da navedu ko je osnivač? Da li se predsednica NUNS zalaže da iza medija stoje anonimni vlasnici i da niko zbog toga ne snosi odgovornost?

I najvažnije: da li je predsednici NUNS-a palo na pamet da pravi, nelegalni i nelegitimni pritisak na medije i slobodu izražavanja čine upravo skriveni vlasnici koji su glavni uzrok pojave dirigovanih medija kod nas koji se sasvim pogrešno nazivaju tabloidima.

U Beogradu, 15. april 2008. godine